

ИЛЯ ИЛФ, ЕВГЕНИЙ ПЕТРОВ ЛИТЕРАТУРНИЯТ ТРАМВАЙ

Превод от руски: Лиляна Минкова, Миряна Башева, 1979

chitanka.info

Жега. Посред лято е трудно да създадеш нещо масивно, многословно, високохудожествено, като „Сот“, да речем. Ще ти се да напишеш нещо по-леко и не чак толкова велико — от рода на „Мадам Бовари“ например.

Такава жега е, че ти се отщява да слагаш пръст в язвите на литературата. Не искаш да се заяждаш, нито да си позволяваш сатирични волности и обобщения.

Искаш да се посмееш. И ще повярвате ли, но, кой знае защо, изпитваш желание да се смееш с тъй наречения утробен смях. Още повече, че това е разрешено вече съвсем официално и се носи слух, че дори се поощрява.

Да, ама хем боли, хем сърби. Ами ако не можеш? Както и да извърташ — младостта е отминала и поривите вече не са предишните. „Един самотен тънък косъм лъщи на празната глава“. (Тютчев, струва ми се).

Младостта мина в ужасни препирни. Ние спорехме непрекъснато. Враговете твърдяха, че хуморът бил нисък жанр, че той е вреден. А ние с плач възразявахме. Ние казвахме, че хуморът е като фитина. В малки дози може да се дава на напредничавия читател. Лееха се светли детски сълзи. Някои се учеха от грешките си (от правописните). Някого запратиха някъде.

Сега всичко е наред.

При това е лято, горещо е, до конгреса на писателите има много време, а литературният трамвай още не е влязъл в хладното депо.

Последното качване на пътници беше на 23 април.

И пак в блъсканицата някой не е успял да се качи и сега тича, задъхан, подир трамвая и се оплаква:

— Аз бях пръв на опашката. Мене раповците ме премълчаваха. И сега такава несправедливост!

Както винаги в трамвай, пътниците отначало се радват на своето малко щастийце. Разменят впечатления. После лека-полека започва диференцирането.

— Габрилович за малко да не се качи. Добре, че Славин му помогна. Буквално в последната минута. Написа за него статия във „Вечерние новости“.

— Я виж ти, хем с нонпарей беше набрана, пък свършила работа.
— Ох, де да ще за мене някой да напише с нонпарей!

— Четохте ли Никулин?

— „Време, пространство, движение“? Четох го. Хареса ми. Съвсем като Херцен взе да пише. Ще речеш — „Минало и размисли“.

— О, да, но с единствената разлика, че миналото е налице, а мисли още не са открити. В книгата му през месец май по масата тече сок от любеница. А през прозорците наднича бяла нощ. Да, ама любениците зреят през август! Херцен!

— Не обичам банкетните речи. Олеша пак я изтърси една. Каза за Грин, че бил умрял последният фабулист. Не разбирам какво значи последният фабулист. Последният флибустиер — пак иди-доди. Не, наистина не беше сполучливо казано.

— Слизате ли?

— Да не сте луд? Току-що се качих.

— Ами там отпред слиза ли някой?

— Раповците са задръстили изхода. За нищо на света не искат да слязат. Един другар даже е легнал пред вратата. „Дума да не става — казва, — няма да сляза.“ Пък картата му отдавна е невалидна.

Какво безобразие! Да спират трамвая точно на завоя.

— За Зошченко пак нищо не пишат.

— Граждани, по-внимателно, моля. Между нас имало майстор на късата форма. Докато вие тук спорехте и се блъскахте, той успял да съчини приспособленчески лозунг, с който да замениме досегашния: „Не пуши и не плюй!“ Чуйте какво е написал: „Не пуши и не плюй!“ На това строго предупреждение да отговорим със заема на социалистическото настъпление!

— Другарю Кирпотин, спрете за малко трамвая. Трябва да свалим един тип.

— Слезте, гражданино! Нищо, нищо! До ГОМЕЦ^[1] ще стигнете и пеша.

За Зошченко пак нищо не пишат.

— Кондукторът! Моля ви — спирка по желание при ГИХЛ^[2].

— Чудно! Каква работа може да има един писател в ГИХЛ? Там не плащат за приети творби.

— Да, но плащат за загубени. Окачили са даже специално съобщение: „Хонорари за загубени ръкописи се изплащат на четно число.“

— А-а-а!

Още щом издаде първата си книга, и взеха да го питат:

— Вие марксист ли сте?

— Не, не съм.

— Но какъв сте тогава?

— Аз съм еkleктик.

И за малко така да го запишат. Но се чуха трезви гласове:

— Защо погубвате човека?

И пак го заразпитваха:

— Значи, вие сте еkleктик?

— Еkleктик съм!

— И според вас еkleктиката е нещо хубаво?

— Ами че какво ѝ е хубавото?

Та записаха: „Еkleктик, но с отрицателно отношение към еkleктиката.“

— Е да де, но това са все пак отминали времена. Сега, в светлината на решенията...

— А за Зошченко все още нищо не пишат. И преди не пишеха, и сега пак. Сякаш изобщо го няма на този свят.

— Да, и да ви кажа ли, изглежда, че този ленинградски автор вече малко се срамува от редкия си талант. Той даже се засяга, ако му кажат, че пак е написал нещо смешно. Трябва да му кажеш така:

„Михаил Михайлович, с вашето трагическо дарование вие сте същински Велик инквизитор.“ Само тогава малко му минава и на тънките му устни се появява смислено-интелигентна усмивка. Накарах го да мисли, че хуморът е низък жанр, недостоеен за великата руска литература. А нима той е Велик инквизитор? Писател е той, а не инквизитор...

Такива и разни други разговори се водят в литературния трамвай. Един упорито си седи и се преструва, че се любовува на асфалтираната улица, а всъщност единствената му цел е да не отстъпи място на жена с дете (пряк пренос на понятието — има се предвид, разбира се, писателка, която плахо държи в ръце първата си творба).

Някой рови в джоба си и изгребва от него заедно с трохи хляб изпомачкани запетайки.

Друг, в светлината на решенията, изисква към себе си неவிжданo внимание. Някого, разбира се, пак са забравили.

Жега.

Но хубавото е, че трамваят върви, че става размяна на впечатления, а попътните трамвайни разногласия с обичайните за нас кавги и блъсканица явно ще преминат в широк и необходим спор за методите, по които трябва да се води съветското литературно стопанство.

[1] ГОМЕЦ — Държавно обединение за музика, естрада и цирк.
— Б.пр. ↑

[2] ГИХЛ — Държавно издателство за художествена литература.
— Б.пр. ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.